Η Ελλάς των δύο πολέμων και των τριών θαλασσών:

η συμμετοχή της ελλάδας στον πόλεμο

και γιατί μας αφορά.

Η πλανητική σύγκρουση βαθαίνει διαρκώς. Τα πολεμικά μέτωπα εκτείνονται από τον Ειρηνικό ωκεανό μέχρι τη Μεσόγειο θάλασσα κι από την Αφρική μέχρι τη Μέση Ανατολή. Οι βεβαιότητες του παρελθόντος καταρρέουν ως χάρτινοι πύργοι. Την ίδια στιγμή όλο και περισσότεροι δυτικοί υπήκοοι βιώνουν τις συνέπειες του πολέμου. Το ελληνικό κράτος σχεδιάζει και υλοποιεί. Όπως με τον πόλεμο στην Ουκρανία έτσι και με αυτόν στη Μέση Ανατολή, σπεύδει να λάβει ενεργά μέρος στη σύγκρουση. Δρα βάσει των οικονομικών και επεκτατικών συμφερόντων του. Η συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο, η οποία εκφράζεται με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους, είναι το θέμα του κειμένου που ακολουθεί.

Η ενεργειακή διπλωματία είναι πόλεμος με άλλα μέσα

Ο πόλεμος δεν διακόπτει τις ροές της οικονομίας· τις ανακατευθύνει. Στις 22 Μαΐου 2022, μόλις τρεις μήνες μετά την απότομη κλιμάκωση του πολέμου στην ανατολική Ουκρανία, η ΕΕ παρουσίασε το πρόγραμμα RePowerEU. Το πρόγραμμα αφορούσε την αναδιάρθρωση της αρχιτεκτονικής ενεργειακής ασφάλειας της ΕΕ και ως στρατηγικό στόχο είχε την «ταχεία μείωση της εξάρτησης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα και την ταχύρρυθμη προώθηση της πράσινης μετάβασης». Για τον σκοπό αυτό υιοθετήθηκαν μια σειρά από παρεμβάσεις στρατηγικού χαρακτήρα, στο επίκεντρο των οποίων βρέθηκαν η λεγόμενη «διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού» των κρατών-μελών, δηλαδή η προμήθεια καυσίμων από τρίτες χώρες πλην της Ρωσίας, καθώς και οι «επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειες».

Αμέσως μετά, στις 15 Ιουνίου 2022 η ΕΕ, η Αίγυπτος και το Ισραήλ υπέγραψαν τριμερές μνημόνιο συνεννόησης για την εξαγωγή φυσικού αερίου στην Ευρώπη. Το φυσικό αέριο από το Ισραήλ, την Αίγυπτο και άλλες πηγές στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου μεταφέρεται έκτοτε στην Ευρώπη διά θαλάσσης, μέσω της υποδομής εξαγωγής υγροποιημένου φυσικού αερίου της Αιγύπτου. Αν σκεφτεί κανείς ότι οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες (ειδικά οι πιο ενεργοβόρες) ήταν εξαρτημένες από το φτηνό ρωσικό φυσικό αέριο σε ποσοστό μεταξύ 50% και 100%, εύκολα καταλαβαίνει κανείς ότι το RepowerEU δεν είναι απλά ένα σχέδιο αναδιάρθρωσης της αρχιτεκτονικής ενεργειακής ασφάλειας της ΕΕ, αλλά το αναγκαίο ενεργειακό συμπλήρωμα μιας κατά τα λοιπά εκτεταμένης πολεμικής συνθήκης. Γι' αυτό άλλωστε και η μορφή που θα πάρει εξαρτάται σε απόλυτο βαθμό από την έκβαση του πολέμου.

Δείτε για παράδειγμα πως αντιλαμβάνεται την Ενεργειακή Διπλωματία το ίδιο το Υπουργείο Εξωτερικών. Αντιγράφουμε από την επίσημη ιστοσελίδα:

> *Με γνώμονα το ενδιαφέρον με το οποίο εκτυλίσσονται παγκοσμίως τα ζητήματα διεθνούς ενεργειακής πολιτικής στον 21ο αιώνα, και θεωρώντας ότι τα δίκτυα μεταφοράς φυσικού αερίου, πετρελαίου, αλλά και ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούν προτεραιότητα της εξωτερικής πολιτικής της χώρας μας, το Υπουργείο Εξωτερικών παρακολουθεί συστηματικά τα διεθνή ενεργειακά ζητήματα. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις ενεργειακές εξελίξεις στον τομέα των αγωγών φυσικού αερίου και πετρελαίου, των σταθμών αποθήκευσης υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG), των ηλεκτρικών δικτύων, των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), καθώς και στα τεκταινόμενα στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) και των άλλων διεθνών Οργανισμών με αντικείμενο ενεργειακά θέματα.*

Όπως φάνηκε, όμως, για την εφαρμογή του σχεδίου «απεξάρτηση της ΕΕ από την ρωσική ενέργεια» δεν αρκούσε η διπλωματική οδός. Προκειμένου τα αποτελέσματα να γίνουν ορατά άμεσα, έπρεπε να αναλάβει δράση η αμείλικτη ισχύς των όπλων. Έτσι το RePowerEU μας αποκάλυψε σύντομα και την πολεμική του πλευρά, η οποία εκφράστηκε εμφανώς κατά των μεσοπρόθεσμων συμφερόντων των Γερμανών καπιταλιστών. Με την πολεμική δολιοφθορά που συνέβη στους αγωγούς φυσικού αερίου Nord Stream I και II στις 26-9-2022, οι οποίοι μετέφεραν το φτηνό ρωσικό φυσικό αέριο στην ενεργοβόρα γερμανική βιομηχανία, κατέστη εμφανές ότι η «πράσινη μετάβαση» λιγότερο μοιάζει με τα πράσινα συννεφάκια της Γκρέτα Τούνμπεργκ και περισσότερο με τα αιματοβαμμένα ουκρανικά χαρακώματα.

Λέμε ότι η ενεργειακή διπλωματία είναι πόλεμος κυμαινόμενης έντασης. Ωστόσο, η ανάταξη της ενεργειακής αρχιτεκτονικής της ΕΕ άνοιξε αναντίρρητα ένα αχανές πεδίο κερδοφορίας για τους καπιταλιστές της ενέργειας και των διεθνών μεταφορών. Ειδικά δε σε ό,τι έχει να κάνει με την διεθνοποιημένη ελληνική ναυτιλία, τα πρώτα θετικά δείγματα που είχαν ξεκινήσει να διαφαίνονται με την διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού της ΕΕ από την Άνοιξη του 2022, σύντομα επιβεβαιώθηκαν.

Για τα λεφτά τα κάνεις όλα!

Καθώς τα σύννεφα ενός γενικευμένου πολέμου πυκνώνουν έκτοτε όλο και περισσότερο, και με το ενεργειακό ζήτημα να παίζει πρωτεύοντα ρόλο πλέον στην συγκυρία της πλανητικής σύγκρουσης, πολλά αφεντικά τρίβουν τα χεράκια τους! Δείτε για παράδειγμα τους Έλληνες εφοπλιστές που παίζουν σε διπλό ταμπλό. Έχοντας ισχυρή θέση μέσα στο παγκόσμιο θαλάσσιο εμπόριο (βλ. εικ. 1 και εικ. 2), αντλούν πολλαπλά οφέλη από την πολεμική συγκυρία. Από τη μία, επωφελούνται από το στρατηγικό σχέδιο «απεξάρτησης της Ε.Ε. από τη ρωσική ενέργεια». Μεταφέροντας, όπως είδαμε παραπάνω, στα ευρωπαϊκά κράτη καύσιμα από τρίτες χώρες ή εγκαθιστώντας τερματικούς σταθμούς LNG στις ακτές της ευρωπαϊκής ηπείρου, διεκπεραιώνουν μια στρατηγική δουλειά για την ενεργοβόρα ευρωπαϊκή βιομηχανία. Διαθέτοντας το 1/3 του παγκόσμιου στόλου μεταφοράς καυσίμων και συμμετέχοντας σε όλους τους διεθνείς εμπορικούς θαλάσσιους δρόμους, αντιλήφθηκαν έγκαιρα την σπουδαία ευκαιρία που ανοιγόταν μπροστά τους. Οι δουλειές που κάνουν πλέον δεν είναι απλά business: εξαρτώνται στον πυρήνα τους από τον πόλεμο.[1]

Από την άλλη, παραβιάζοντας με χίλιους δυο ευφάνταστους τρόπους τις διεθνείς κυρώσεις έναντι της Ρωσίας, μεταφέρουν παράνομα τα ρωσικά καύσιμα στις ευρωπαϊκές αγορές. Πως τα καταφέρνουν; Είτε μεταγγίζουν το εμπόρευμα

ανοιχτά της Καρύστου και της Καλαμάτας, είτε μεταπωλούν τα βαπόρια τους σε τιμή τριπλάσια της αγοράς τους, σε εταιρίες-φαντάσματα, προκειμένου να χαθούν τα ίχνη τους. Οι τρόποι με τους οποίους οι Έλληνες εφοπλιστές εμπορεύονται -κατά παράβαση των διεθνών κυρώσεων των οργανισμών στους οποίους συμμετέχουν- ρωσικά καύσιμα ποικίλλουν[2]. Και σίγουρα δεν έχουν γίνει ακόμα όλα γνωστά.

Αυτό που έχει ξεχωριστό πολιτικό ενδιαφέρον, ωστόσο, και πρέπει να το κρατήσουμε είναι το εξής συμπέρασμα: ο ρόλος της ελληνόκτητης ναυτιλίας στην πλανητική σύγκρουση είναι διττός. Οι Έλληνες εφοπλιστές αντλούν συμφέροντα από αμφότερα τα αντιμαχόμενα μπλοκ. Δεν συνδέονται στρατηγικά ούτε με το ένα ούτε με το άλλο. Συνδέονται στρατηγικά με τον ίδιο τον παγκόσμιο πόλεμο. Γι' αυτό όλοι τους θέλουν να συνεχιστούν τα πολεμικά σφαγεία: επειδή έχουν επενδύσει κεφάλαια πάνω τους! Δεν είναι μονάχα οι πλοιοκτήτες, όμως, που έχουν συνδέσει τις δουλειές τους με το βάθεμα της πλανητικής σύγκρουσης.

Είναι πολλά τα λεφτά Άρη! (ΘΕΕ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ)

Επιχειρηματίες, επιστήμονες και βιομήχανοι επίσης αποκομίζουν τεράστια κέρδη από τον πόλεμο. Δείτε για παράδειγμα τους ντόπιους καπιταλιστές της ενέργειας. Καθώς στρατηγικός στόχος των ευρωπαϊκών αφεντικών είναι, όπως είπαμε, η «ενεργειακή αυτονομία» της ΕΕ από τη Ρωσία, από τον Μάρτη του 2022 οι «πράσινοι επενδυτές» έχουν βαλθεί να χώνουν φράγκα σε κάθε πιθανή επένδυση που υποστηρίζει τον σκοπό τους. Καβάλα στ' άλογο των «ανανεώσιμων πηγών ενέργειας», τα ελληνικά αφεντικά έχουν βαλθεί να στήνουν χερσαίες και υπεράκτιες ανεμογεννήτριες, πράσινα ενεργειακά πάρκα και σωλήνες όπου σταθούν και βρεθούν. Ειδικά, όμως, στον Νομό Έβρου η κατάσταση παρουσιάζει ξεχωριστό ενδιαφέρον. Για παράδειγμα, πρόσφατα ο Όμιλος Βαρδινογιάννη μέσω της Motor Oil έλαβε έγκριση για την κατασκευή αιολικών πάρκων σε Έβρο και Ροδόπη[3], ενώ ο Όμιλος Κοπελούζου ανέλαβε την εγκατάσταση και λειτουργία δύο αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ακριβώς πάνω από τις καμένες εκτάσεις του δάσους της Δαδιάς στον Έβρο![4] Τέλος η μπίζνα με τα υπεράκτια αιολικά πάρκα, τα οποία επίσης έχουν χαρακτηριστεί ως στρατηγικά ενεργειακά έργα από το «πράσινο» ταμείο της ΕΕ και γι' αυτό θα χρηματοδοτηθούν κατά προτεραιότητα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης, συνιστά ακόμα μία ενεργειακή υποδομή που θα στριμωχτεί σ' αυτή την λωρίδα γης που χωρίζει την Ελλάδα από την Τουρκία.

Από την άλλη, η στρατηγική αναβάθμιση του σταθμού της Ρεβυθούσας και τα πολυετή συμβόλαια με την γαλλική Total που συνήφθησαν με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, κάνουν εμφανές ότι το ενεργειακό ζήτημα δεν αφήνεται καθόλου στην τύχη του από το κράτος. Αντίθετα προΐσταται στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση, παρέχοντας στους στρατηγικούς καπιταλιστές της ενέργειας τις αναγκαίες οικονομικές και στρατιωτικές εγγυήσεις. Γι' αυτό λέμε ότι αποτελεί μια ειδική πλην συγκαλυμμένη έκφραση της πολεμικής συνθήκης[5].

Αυτό γίνεται εμφανές περισσότερο από αλλού στον ΑΣΦΑ Αλεξ/πολης[6], ο οποίος αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία μέχρι το τέλος του 2023. Ο εν λόγω πλωτός σταθμός επαναεριοποίησης φυσικού αερίου, θα προμηθεύεται (από Έλληνες εμπόρους-πλοιοκτήτες) υγροποιημένο φυσικό αέριο προέλευσης κυρίως ΗΠΑ και δευτερευόντως Ισραήλ-Αιγύπτου. Αφού θα το επαναεριοποιεί στην εν λόγω πλωτή πλατφόρμα, μέσω ενός ποντισμένου αγωγού μήκους 10 χλμ θα το μεταφέρει στην θρακική ενδοχώρα. Εκεί, έχοντας συνδεθεί με το εθνικό δίκτυο, θα εξάγει φυσικό αέριο στην Βουλγαρία και από εκεί στις αγορές της ν/α Ευρώπης. Ταυτόχρονα, η σύνδεσή του με τον TAP, τον τούρκικο αγωγό που μεταφέρει αζέρικο φυσικό αέριο στην Ιταλία μέσω της Θράκης, κάνει την κατάσταση ακόμα πιο σύνθετη. Μέσα στη συνθετότητά της, όμως, ένα τουλάχιστον πράγμα φαίνεται να

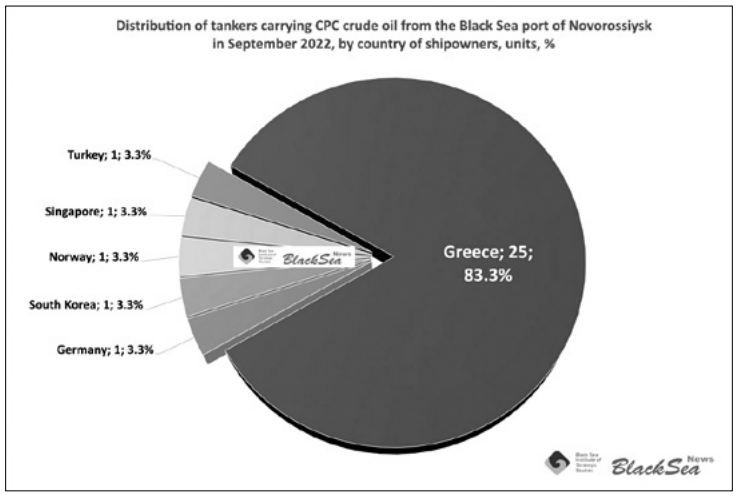

Εικόνα 1 (πάνω). Αυτή είναι η μοιρασιά της πίτας σε σχέση με την μεταφορά μαζούτ από το ρωσικό λιμάνι του Νοβοροσίσκ στη Μαύρη Θάλασσα. Τον Σεπτέμβρη του 2022. Τα ελληνόκτητα βαπόρια κατέχουν τη μερίδα του λέοντος.

Εικόνα 2 (κάτω). Αυτή είναι η αποτύπωση της θαλάσσιας κίνησης ενός τυχαίου μήνα στον Μεσσηνιακό κόλπο. Οι απεικονιζόμενες βούλες αντιστοιχούν σε βαπόρια που μεταφορτώνουν υγρά καύσιμα, τα οποία έχουν προμηθευτεί από ρωσικά εξαγωγικά λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας.

είναι ξεκάθαρο. Τα αφεντικά της ενέργειας δεν κάνουν απλά «business as usual». Συμμετέχουν σε ένα στρατηγικό σχέδιο ενεργειακής αναδιάρθρωσης της περιοχής, η τελική μορφή του οποίου θα κριθεί από την έκβαση του πολέμου. Είναι δεδομένο ότι προς το παρόν κανένα ενεργειακό status quo δεν έχει αποκρυσταλλωθεί. Ο ενεργειακός πόλεμος έχει μεν περάσει από το επίπεδο του σχεδιασμού σε εκείνο της υλοποίησης, ωστόσο οι ισορροπίες παραμένουν ρευστές. Κι οι Έλληνες καπιταλιστές της ενέργειας ποντάρουν στη συνέχιση του πολέμου γιατί πολύ απλά επωφελούνται από αυτή.

Kapitalismus ist Krieg! Krieg ist Kapitalismus!

Την ίδια στιγμή τα αφεντικά του κατασκευαστικού κλάδου περιμένουν την κλιμάκωση του πολέμου σαν τα αρπαχτικά πάνω από το θήραμά τους. Μονάχα η περίφημη ανάταξη του σιδηροδρομικού δικτύου του ΟΣΕ στη Βόρεια Ελλάδα (Θεσ/νίκη-Καβάλα-Αλεξ/πολη-Ορμένιο), η οποία είναι ένα έργο άμεσα συναρτημένο με το πολεμικό μέτωπο της Ουκρανίας, αναμένεται να τους χαρίσει δουλειές με φούντες. Το έργο κοστολογείται στα 2,75 δις ευρώ και πρόκειται για την μεγαλύτερη επένδυση του ΟΣΕ μεταπολεμικά. Όπως μας διαβεβαίωσε μάλιστα ο Οργανισμός και το αρμόδιο Υπουργείο, παρότι η πλήρης επαναλειτουργία του εθνικού σιδηροδρομικού δικτύου θα χρειαστεί 18 μήνες (!) και μερικά εκ. ευρώ μετά την κακοκαιρία Daniel, το έργο της ανάταξης του βόρειου άξονα είναι προτεραιότητα και δεν θα καθυστερήσει![7]

Επιπλέον, η κατασκευή ενός καινούργιου αυτοκινητόδρομου παράλληλα στις ράγες του βόρειου σιδηροδρομικού άξονα, συνιστά μια από τις μεγάλες δημόσιες επενδύσεις του ελληνικού κράτους, μετά την ένταξη του τελευταίου στην «Πρωτοβουλία των Τριών Θαλασσών». Η σχεδιαζόμενη οδική

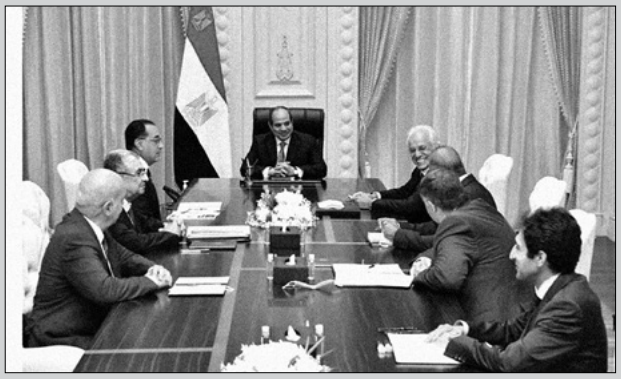

Εικόνα 3. Από τα δεξιά το crew του Κοπελούζου. Από τα αριστερά το crew του στρατηγού Σίσι. Κάιρο, Σεπτέμβρης 2023.

Εικόνα 4. Κατά την επιστροφή από το Κάιρο. Ο Κοπελούζος με τα δύο αυτοδημιούργητα παιδιά του και τον αυτοδημιούργητο γαμπρό του. Στη μέση ένας αυτοδημιούργητος υπουργός.

Εικόνα 5. Ο Προκοπίου στη Γερμανία. Χαρούμενος καθώς μόλις έκλεισε τη συμφωνία με την Uniper.

Εικόνα 6. Ο Κοπελούζος βραβεύεται το 2014 από τον CEO της Gazprom, Alexei Miller. Παλιές καλές εποχές, λεφτά Ρωσία δουλειές!

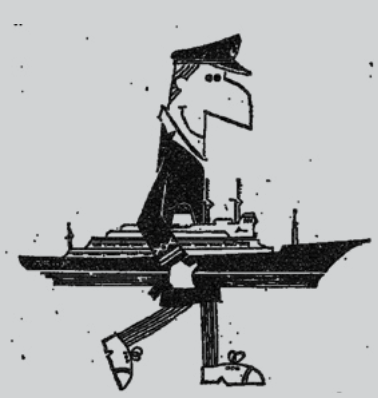

SIDEBAR 1

Η ποντοπόρος παίζει σε διπλό ταμπλό

Τα παραδείγματα των Γιώργου Προκοπίου και Δημήτρη Κοπελούζου είναι ενδεικτικά της επαμφοτερίζουσας στάσης που κρατάει η ελληνόκτητη ναυτιλία στον εν εξελίξει παγκόσμιο πόλεμο και των διττών συμφερόντων που αντλεί από αυτή. Ο Προκοπίου, ναυλώνοντας τον Μάιο του 2022 δύο πλωτές μονάδες αποθήκευσης και αεριοποίησης υγροποιημένου φυσικού αερίου στη γερμανική Uniper[1], έδειξε πρόθυμος να υποστηρίξει την ατμομηχανή του ευρωπαϊκού καπιταλισμού στην προσπάθειά τους να αυτονομηθεί από την ρωσική ενέργεια. Η απεξάρτηση της γερμανικής βιομηχανίας από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα συνεπάγεται μεγάλες δουλειές για τους διεθνείς μεταφορείς καυσίμων διότι η ενεργειακή πηγή που θα τα αντικαταστήσει δεν είναι άλλη από το υγροποιημένο φυσικό αέριο των ΗΠΑ, της Αιγύπτου και του Ισραήλ, που μεταφέρεται με τα υπερπόντια βαπόρια (και) των Ελλήνων πλοιοκτητών.

Από την άλλη, όμως, η Dynacom του Προκοπίου, μαζί με τέσσερις ακόμα διεθνείς ναυτιλιακές εταιρείες ελληνικών συμφερόντων (Delta Tankers συμφερόντων Διαμαντή Διαμαντίδη, Thenamaris συμφερόντων Νικόλα Μαρτίνου, Minerva Marine συμφερόντων Ανδρέα Μαρτίνου και TMS tankers συμφερόντων Γιώργου Οικονόμου), συμπεριλήφθηκε στους λεγόμενους «σπόνσορες του πολέμου» από την ουκρανική κυβέρνηση (βλ. εικ). Οι «σπόνσορες του πολέμου» είναι εταιρείες που παραβιάζουν συστηματικά τις διεθνείς κυρώσεις που έχουν επιβληθεί έναντι του ρωσικού κράτους, χρηματοδοτώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον ρωσικό προϋπολογισμό που βασίζεται σε μείζονα βαθμό στις εξαγωγές καυσίμων μέσω κρατικών εταιρειών. Αυτός ήταν ο λόγος, άλλωστε, που το ελληνικό κράτος «ήρε το βέτο για την προώθηση του 11ου πακέτου κυρώσεων της ΕΕ κατά της Ρωσίας τον Ιούνιο του 2023, αφού πρώτα η Ουκρανία ανακάλεσε τον χαρακτηρισμό των πέντε ελληνικών ναυτιλιακών εταιριών από τη λίστα της ντροπής».[2]

Η περίπτωση Κοπελούζου παρουσιάζει επίσης ξεχωριστό ενδιαφέρον, διότι ο εν λόγω καπιταλιστής δεν είναι χθεσινός στον κλάδο του θαλάσσιου εμπορίου καυσίμων. Μέχρι πρότινος ήταν ο μονοπωλιακός προμηθευτής ρωσικού φυσικού αερίου στην ελληνική αγορά μέσω της εταιρείας «Prometheus Gas», στο μετοχικό κεφάλαιο της οποίας συμμετείχε κατά το ήμισυ μαζί με την κρατική Gazprom. Οι συνέπειες του «οδυνηρού διαζυγίου»[3] μεταξύ των δύο, το οποίο ήρθε ως συνέπεια της 180 μοιρών στροφής της ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής, αμβλύνθηκαν σίγουρα με την ανταποδοτική αμοιβή που έλαβε από το ελληνικό κράτος. Ο Όμιλος Κοπελούζου έχει αναγορευτεί σε στρατηγικό καπιταλιστή της ενέργειας για το ελληνικό κράτος. Η επένδυση του ΑΣΦΑ Αλεξ/πολης, στην οποία συμμετέχει μαζί με τη ΔΕΠΑ Εμπορίας ΑΕ, τη βουλγαρική Bulgartransgaz EAD και τη ΔΕΣΦΑ ΑΕ, αποτελεί αναμφισβήτητα την πιο προωθημένη αντιρωσική επιχειρηματική κίνηση της χρονιάς. Ταυτόχρονα, το πρώτο θαλάσσιο αιολικό πάρκο στην Ελλάδα σχεδιάζεται να κατασκευαστεί στο βόρειο θρακικό πέλαγος, ανοιχτά της Αλεξανδρούπολης. Κι αυτή η επένδυση δόθηκε κατά προτεραιότητα και με την ενίσχυση ευρωπαϊκών πόρων στον Όμιλο Κοπελούζου.

Όλα καλά μέχρι εδώ. Ο Όμιλος Κοπελούζου, ωστόσο, έχει στα σκαριά και μια ακόμα ενεργειακή επένδυση, παρόμοιας έμπνευσης αλλά μεγαλύτερων διαστάσεων . Ο λόγος για το project GREGY, την ηλεκτρική διασύνδεση Ελλάδας-Αιγύπτου[4]. Η ενέργεια που θα μεταφέρεται από την Αίγυπτο στην Ελλάδα μέσω ενός ποντισμένου υποθαλάσσιου ηλεκτρικού καλωδίου, προβλέπεται να παράγεται σε ένα τεράστιο πάρκο ΑΠΕ εγκατεστημένο στην αιγυπτιακή έρημο. Ενδιαφέρουσα αν μη τι άλλο είναι οι υποψίες διεθνών αναλυτών του κλάδου ότι η κάλυψη της επένδυσης των 4,1 δις ευρώ είναι αδύνατο να καλυφθεί με ίδια κεφάλαια του Ομίλου Κοπελούζου. Γι' αυτό και βλέπουν ξανά την ρωσική Gazprom πίσω από την επένδυση!

1. Βλ. ενδεικτικά Λάμπρος Καραγεώργος, *Dynagas: Ενεργειακές λύσεις για τη Γερμανία από τη ναυτιλιακή του Γιώργου Προκοπίου*, Οικονομικός Ταχυδρόμος (6-5-2022).
2. Βλ. ενδεικτικά Μαρία Ψαρά, *Εκτός του 11ου πακέτου κυρώσεων κατά της Ρωσίας πέντε ελληνικές ναυτιλιακές εταιρείες*, Εφημερίδα των Συντακτών (22-6-2023)
3. Βλ. ενδεικτικά Viktor Stefanov, *Greece says goodbye to Gazsprom with a painfull divorce*, blackseacaspia.com (31-1-2023).
4. Βλ. *Συνάντηση είχε ο Δ. Κοπελούζος με τον Αιγύπτιο πρόεδρο Αμπντέλ Φατάχ Αλ Σίσι*, διαθέσιμο στο businessdaily.gr (12-2-2023).
5. Για περισσότερα βλ. *Τι γυρεύει ο Μητσοτάκης στην Αίγυπτο – Το ενεργειακό μενού της συνάντησης με Αλ Σίσι και το project GREGY*, διαθέσιμο στο b2green.com (28-9-2023).

SIDEBAR 2

ΣΕΚΠΥ (Σύνδεσμος Ελλήνων Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού)

Ιδρύθηκε το 1982 αλλά εδώ και δυο χρόνια έχει πάρει τα πάνω του. Εκπροσωπεί 190 ελληνικές βιομηχανίες και βιοτεχνίες παραγωγής αμυντικού (δηλ. πολεμικού) υλικού. Από κολοσσούς όπως η Intracom Defence μέχρι μικρούς πλην τίμιους επιχειρηματίες που τρίβονται στη γούνα του ελληνικού μιλιταρισμού. Διοργανώνει διεθνή συνέδρια, πιέζει την κυβέρνηση να δημιουργήσει υφυπουργείο αμυντικής βιομηχανίας, παίρνει σβάρνα τα πανεπιστήμια για να φτιάξουν ερευνητικά για τα ελληνικά όπλα και προσδοκεί ολόψυχα την επέκταση του πολέμου.

Εκπροσωπείται από τον Τάσο Ροζολή, γενικό διευθυντή της ΑΚΜΩΝ Α.Ε. Όλως τυχαίως η εταιρεία του χώθηκε στο πρόγραμμα κατασκευής της Belharra από Naval Group. Τελευταία φορά που ήταν τόσο χαρούμενοι όλοι τους ήταν μετά την κρίση των Ιμίων τον Γενάρη του 1996 και το τιτάνιο εξοπλιστικό πρόγραμμα που εφάρμοσε το ελληνικό κράτος. Σε πρόσφατη συνέντευξή του στον Ελεύθερο Τύπο (9-7-2023) μάς είπε:

> *[...] η τρέχουσα συγκυρία βοηθά τέτοιου είδους συνεργασίες, διότι το Brexit και, κυρίως, η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία άλλαξαν τα δεδομένα. «Το λεγόμενο European Defense Fund της Ε.Ε. είναι πρόγραμμα πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ, το οποίο χρηματοδοτεί αμυντικά προγράμματα. Την ίδια ώρα, ανάλογο ερευνητικό και αναπτυξιακό πρόγραμμα υλοποιεί και το ΝΑΤΟ, υπό τον τίτλο DIANA, με προϋπολογισμό ένα δισεκατομμύριο δολάρια ΗΠΑ. Αυτές είναι ευκαιρίες που η Ελλάδα οφείλει να αρπάξει και να αξιοποιήσει. Θα έχει μόνο όφελος, και μάλιστα πολυεπίπεδο.*

σύνδεση (μεγάλο τμήμα της οποίας έχει ήδη κατασκευαστεί) του λιθουανικού λιμανιού της Κλαϊπέντα με το λιμάνι της Κωνστάντζα στη Μαύρη Θάλασσα και από εκεί με τους λιμένες του Αιγαίου (Αλεξ/πολη, Θεσ/νίκη) είναι ένα έργο της εποχής μετά την παγκοσμιοποίηση. Η χάραξη του τεράστιου αυτού εμπορικού δρόμου, η οποία διαγράφεται στην λεγόμενη «τανάλια της Ευρασίας», δηλαδή στην πιο στενή χερσαία δίοδο σύνδεσης της Βόρειας με τη Μαύρη Θάλασσα, στόχο έχει να ασκήσει γεωοικονομική πίεση στα ανταγωνιστικά σχέδια του ευρασιατικού οικονομικού μπλοκ εντός ΕΕ. Και οπωσδήποτε, ως τμήμα του εμπορικού πολέμου μεταξύ ΗΠΑ-ΕΕ-Κίνας, δεν παύει να συνιστά μία ακόμα όψη του εξελισσόμενου παγκόσμιου πολέμου.

Επίσης, αξίζει να δούμε πιο προσεκτικά την αναβάθμιση που πραγματοποιείται στα βόρεια λιμάνια της χώρας πέραν της Αλεξ/πολης (Ηγουμενίτσα, Βόλος, Θεσ/νίκη, Καβάλα). Τα έργα αυτά, που ομοίως εντάσσονται στο σχέδιο χάραξης νέων εμπορικών δρόμων, είτε μέσω της παράκαμψης των στενών του Βοσπόρου είτε μέσω της αποδυνάμωσης του κινέζικου εμπορικού «δρόμου του μεταξιού», είναι έργα που επίσης τελούν σε άμεση συνάρτηση με τον εν εξελίξει παγκόσμιο πόλεμο. Τέλος, μην ξεχνάμε την ανοικοδόμηση της κατεστραμμένης Ουκρανίας. Μετά την επίσκεψη Ζελένσκι στην Αθήνα στις 21-8-2023 και την κατάρτιση της λεγόμενης «Διακήρυξης των Αθηνών», το ελληνικό κατασκευαστικό κεφάλαιο έχει εξασφαλίσει ήδη μια θέση στα ερείπια: Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΙΝΑΙ Η ΥΓΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΜΗΧΑΝΗΣ!

Εν τω μεταξύ, δεν είναι μονάχα οι εφοπλιστές, οι εργολάβοι και οι «ενεργειατζήδες» που τρίβουν τα χεράκια τους με τον πόλεμο. Ένα πλατύ χαμόγελο έχει σκάσει και στα χείλη των καπιταλιστών της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας. Τα γιγάντια εξοπλιστικά προγράμματα του ελληνικού κράτους[8] σε συνδυασμό με την επέκταση του πολέμου, έχουν αυξήσει κατακόρυφα τις δουλειές τους. Στην ΕΑΣ παράγουν πυρομαχικά για το ουκρανικό μέτωπο και όπλα για τον γερμανικό στρατό, στα Ναυπηγεία της Ελευσίνας, του Σκαραμαγκά και της Σαλαμίνας φτιάχνουν κορβέτες και φρεγάτες, στη Sunlight κατασκευάζουν μπαταρίες για τα αμερικάνικα υποβρύχια, στην Intracom Defence προγραμματίζουν τους πυραύλους του ισραηλινού στρατού, ώστε να δουλεύει ρολόι το Iron Dome και να δολοφονούν καλύτερα τους Παλαιστίνιους. Και πάει λέγοντας.[9]

Την ίδια στιγμή 190 ελληνικές και 30 κυπριακές εταιρείες δουλεύουν για την παγκόσμια πολεμική μηχανή της Δύσης -και ζητούν επειγόντως φοιτητές για να στελεχώσουν τα ερευνητικά τους εργαστήρια! Γι' αυτό παίρνουν με το τσουβάλι τις επιδοτήσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας και περηφανεύονται για την «ανάκαμψη» της αμυντικής βιομηχανίας. Γι' αυτό στήνουν διεθνείς εκθέσεις πολεμικού υλικού στην Αθήνα, παρότι ελάχιστα πράγματα μαθαίνουμε για τις μεγάλες μπίζνες των στρατοκρατών. Για παράδειγμα κατά την διάρκεια της DEFENCE EXHIBITION ATHENS (DEFEA) που πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Μάιο, πέρα από το γεγονός ότι πουλήθηκε πολύ πολεμικό υλικό, υπογράφηκε και μια επιχειρηματική συμφωνία με ξεχωριστό πολιτικό ενδιαφέρον. Η Intracom Defence που είπαμε παραπάνω, η οποία ανήκε στον γνωστό Όμιλο Ιντρακόμ (συμφερόντων οικογένειας Κόκκαλη) εξαγοράστηκε πλήρως από την Israel Aerospace Industries (IAI). Η IAI είναι ένας μιλιταριστικός βιομηχανικός κολοσσός που ανήκει 100% στο ισραηλινό κράτος και έχει υπό την εποπτεία της την λειτουργία και τη συντήρηση του Iron Dome. Ορίστε, λοιπόν, πως τα ελληνικά αφεντικά συμμετέχουν άμεσα και κομβικά σε ακόμα ένα σφαγείο του παγκοσμίου πολέμου: στη διαρκή φονικότητα της ισραηλινής πολεμικής μηχανής έναντι των Αράβων. Ορίστε, λοιπόν, μερικοί από τους πιο πρωτότυπους τρόπους που ένα κράτος, μια οικονομία και μια κοινωνία μπορεί να συμμετέχει σε έναν πόλεμο, οριακά αδυνατώντας να αντιληφθεί τη συμμετοχή της αυτή!

Καθώς ένα προς ένα τα ευρωπαϊκά κράτη προετοιμάζονται για πόλεμο, από τις βαριές βιομηχανίες όπλων μέχρι τα αστραφτερά ατελιέ των προγραμματιστών, ένας ολόκληρος κύκλος οικονομικής συσσώρευσης κινητοποιείται. Εφοπλιστές, έμποροι, καπιταλιστές, εργολάβοι, επιστήμονες, τεχνοκράτες, επενδυτές, τραπεζίτες, βιοτέχνες κ.ο.κ. επωφελούνται από τον πόλεμο γιατί πολύ απλά έχουν επενδύσει σε αυτόν. Κερδίζουν και προσμένουν να συνεχίσουν να το κάνουν. Γι' αυτό όλοι τους επιθυμούν διακαώς να συνεχιστούν τα σφαγεία: είναι κι αυτός ένας τρόπος να αντιμετωπίσουν την κρίση τους.

Μισός πολιτικός, μισός οικονομικός: τέτοιος είναι ο ελληνικός ιμπεριαλισμός!

Από την άλλη, το ελληνικό κράτος ως συλλογικός εκφραστής των συμφερόντων τους, έχει τους δικούς του, αυτοτελείς στόχους μέσα στη συγκυρία. Συμμετέχει κανονικότατα σε δύο πολεμικά μέτωπα (Ουκρανία και Μέση Ανατολή) κι έτσι αναθερμαίνει τις επεκτατικές του βλέψεις προς ανατολάς. Η εμπλοκή του στο θέατρο του παγκοσμίου πολέμου δεν γίνεται μόνο με την αποστολή όπλων και πυρομαχικών, αλλά με χίλιους ακόμα τρόπους. Αναβαθμίζοντας τον λιμένα της Αλεξανδρούπολης σε διεθνή κόμβο μεταφοράς στρατιωτικού υλικού στη ν/α Ευρώπη, έχει μετατρέψει την περιοχή σε προκεχωρημένο φυλάκιο της Δύσης. Ταυτόχρονα, μπουκώνοντας το Νομό Έβρου στις στρατηγικές ενεργειακές υποδομές (π.χ. ΑΣΦΑ Αλεξανδρούπολης, χερσαία και θαλάσσια αιολικά πάρκα κ.ά.) προχωρά σε μια ακραία στρατιωτικοποίηση της περιοχής, η οποία αναπόδραστα κοιτάει προς τα ανατολικά του σύνορα με την Τουρκία.

Όπως έχουμε πει, ο βόρειος κάθετος σιδηροδρομικός άξονας που συνδέει την Αλεξ/πολη με το ακριτικό Ορμένιο και από εκεί με τα βουλγάρικα

λιμάνια της Βάρνας και του Μπουργκάς στη Μαύρη Θάλασσα, έχει μετατραπεί σε κρίσιμη στρατιωτική υποδομή για τον νατοϊκό στρατό. Παρακάμπτοντας τα στενά του Βοσπόρου, τα οποία βρίσκονται υπό τον αποκλειστικό έλεγχο της Τουρκίας, οι δυτικοί στρατοκράτες μπορούν να ασκούν απρόσκοπτα επιμελητεία στα στρατεύματα της ν/α Ευρώπης, δίχως την έγνοια ενός «ασταθούς συμμάχου». Αυτή την συγκυρία επωφελείται το ελληνικό κράτος, πλασάροντας εαυτόν ως πυλώνα σταθερότητας στην περιοχή. Η Αλεξανδρούπολη χρησιμεύει αυτή την στιγμή ως το βασικό διαπραγματευτικό χαρτί του ελληνικού ιμπεριαλισμού στην περιφερειακή σύγκρουση της Μαύρης Θάλασσας. Δεν είναι απλά μια «Σούδα του Βορρά». Είναι το Καστελόριζο της νέας δεκαετίας.

Πέρα από το ουκρανικό, όμως, το διαρκές πολεμικό μέτωπο της Μέσης Ανατολής επίσης προσφέρεται για τις δολοφονικές επιδιώξεις του ελληνικού μιλιταρισμού. Γι' αυτό η Ελλάδα υποστηρίζει ξεδιάντροπα το κράτος του Ισραήλ. Γύρω από την δολοφονική συμμαχία με το καθεστώς απαρτχάιντ του Τελ Αβίβ, η αρχιτεκτονική της οποίας χαράχτηκε με διακομματική στήριξη εδώ και μια δεκαετία, πλέκονται τα συμφέροντα των Ελλήνων καπιταλιστών του τουρισμού, της κτηματαγοράς και της πολεμικής βιομηχανίας. Γι' αυτό το ελληνικό κράτος τρέχει να πλασαριστεί ως «πυλώνας σταθερότητας» και συντάσσεται με την δήθεν «σωστή πλευρά της ιστορίας». Σε Μαύρη Θάλασσα, Αιγαίο και ανατολική Μεσόγειο, ένας κρίκος συνδέει τα οικονομικά συμφέροντα των αφεντικών με τις επεκτατικές βλέψεις του κράτους: ΑΥΤΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ!

Κι αν προς τα έξω σηκώνει την κάννη των όπλων, την ίδια στιγμή προς τα μέσα παίρνει άλλες μορφές. Γίνεται πολεμική οικονομία, δηλαδή γέμισμα των κρατικών ταμείων με χρήμα από την υπερφορολόγηση και κατόπιν γιγάντια εξοπλιστικά προγράμματα. Γίνεται στήριξη των στρατηγικών καπιταλιστικών κλάδων και κρατική οργάνωση της κατανάλωσης. Γίνεται ακρίβεια στις τιμές και φτήνια στο μυαλό και την ψυχή. Γίνεται υγειονομικό δόγμα και υποχρεωτικός εμβολιασμός, καραντίνες και μάσκες, Πολιτική Προστασία και 112. Γίνεται εθνική ενότητα και διαχείριση φυσικών καταστροφών, τεχνολογίες επιτήρησης και ψηφιακό φακέλωμα, λιγότερος μισθός και περισσότερα επιδόματα.

Ο ταξικός πόλεμος που έχουν κηρύξει στην πολυεθνική εργατική τάξη διαπερνάει καταιγιστικά τις ζωές μας. Από την λεγόμενη «κρίση του Έβρο» τον Φλεβάρη του 2020, που έλαβε χώρα λίγο πριν σκάσει ο περίφημος ιός, το κράτος μας έχει επιδείξει τεράστια ετοιμότητα στις «έκτακτες ανάγκες». Όσοι έκτοτε το κατηγορούν για το αντίθετο, ότι δηλαδή δεν είναι επαρκές για να τις αντιμετωπίζει, απλώς ρίχνουν νερό στο μύλο των πολεμικών σχεδίων του. Ένα μείγμα στρατιωτικής πειθαρχίας και κρατικά οργανωμένης αποβλάκωσης εγκαθιδρύεται στην καθημερινότητα. Σαν μια ακόμα εντολή να βγάλουμε τον σκασμό, να γίνουμε ακόμα πιο φτηνοί- και στην τσέπη και στο μυαλό. Να γίνουμε στρατιώτες για να πολεμήσουμε. ΑΥΤΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΝΕΟΣ ΜΙΛΙΤΑΡΙΣΜΟΣ!

Ας πάρουμε θέση. Στον μοναδικό πόλεμο που χρειάζεται να κάνουμε: εκείνον στα μετόπισθεν του ελληνικού ιμπεριαλισμού. Εκεί που δίνονται οι καθημερινές μάχες του προλεταριάτου. Κόντρα στα αφεντικά, τους φασίστες και το κράτος τους, ένα σύνθημα ακούγεται από παλιά: ΠΟΛΕΜΟ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ!

Εικόνα 7. Η Ελληνοϊσραηλινή συμμαχία χτίστηκε με την διακομματική στήριξη δεξιάς και αριστεράς μέσα στην προηγούμενη δεκαετία. Όσο την έχουν στηρίξει ο Μητσοτάκης και Σαμαράς, άλλο τόσο την υπηρέτησαν ο Τσίπρας και ο Κοτζιάς.

1. Για την ιστορική σχέση του πολέμου με την διεθνοποιημένη ελληνική ναυτιλία τον 18ο και 19ο αι. βλ. Project21, *1821: Ιστορικά ζητήματα στις απαρχές του ελληνικού κρατικού και καπιταλιστικού σχηματισμού*, Traverso Antifa 2021 (Β' εκδ. 2022) και ειδικότερα το κεφ. «Η ελληνόκτητη εμπορική ναυτιλία κατά τον 18ο αι. και το ελληνικό κράτος».
2. Βλ. ενδεικτικά Elisabeth Braw, *Greece Is Making a Killing Selling Ships to Russia*, διαθέσιμο στο foreignaffairs.com (11-9-2023).
3. Βλ. *Πράσινο φως για νέο αιολικό πάρκο σε Έβρο και Ροδόπη*, διαθέσιμο στο evrospost.com (3-8-2023).
4. Βλ. *Μπλόκο σε αιολικά στον Έβρο μετά τον σάλο για άδειες σε δυο πάρκα*, διαθέσιμο στο b2green.com (26-9-2023).
5. Βλ. Ρεβυθούσα: *Το μικρό νησί που έγινε πύλη εισόδου του φυσικού αερίου στην Ελλάδα*, Οικονομικός Ταχυδρόμος (24-9-2022).
6. Για περισσότερα βλ. *Αφιέρωμα: Η ελληνική συμμετοχή στον πόλεμο – όπλα, ενέργεια και εθνική ιδεολογία*, περ. Traverso, τευχ. 10, Ιούνιος 2022.
7. Βλ. ενδεικτικά, Δέσποινα Κόντη, *Σε 18 μήνες θα λειτουργήσει ξανά πλήρως το σιδηροδρομικό δίκτυο*, εφημ. Καθημερινή (18-10-2023) και Σπύρος Πατέρας, *Πώς θα ενισχυθεί ο ανταγωνισμός στο σιδηρόδρομο*, διαθέσιμο στο ypodomes.com (20-10-2023).
8. Βλ. ενδεικτικά *Η Ελλάδα στην πρώτη γραμμή στις αμυντικές δαπάνες στο ΝΑΤΟ*, εφημ. Ναυτεμπορική (16-6-2023).
9. Οφείλουμε να γνωρίζουμε για τις συμφωνίες που έχουν συνάψει τα Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα με τον ουκρανικό στρατό για την παραγωγή πυρομαχικών έναντι 80 εκ. ευρώ, μέσω του προγράμματος ASAP (Πράξη για την υποστήριξη παραγωγής πυρομαχικών) της Ε.Ε. Επίσης για την παραγωγή κεφαλών πυραύλων σε συνεργασία με την γερμανική Diehl Defence καθώς και για την παραγωγή φορητού οπλισμού (ελαφρύ πολυβόλο minimi 5,56 χιλ.) σε συνεργασία με την γερμανική Heckler & Koch, έναντι 50 εκ. ευρώ ξανά για τον ουκρανικό στρατό. Περαιτέρω στη μονάδα παραγωγής της ΜΕΤΚΑ στο Βόλο κατασκευάζεται τμήμα του γερμανικού άρματος μάχης Leopard. Τα ναυπηγεία (συμφερόντων ΟΝΕΧ-Πάνου Ξενοκώστα) συμμετέχουν στο δίκτυο παραγωγής της ιταλικής Fincantieri για την κατασκευή της ελληνικής κορβέτας FCx30, σε χρηματοδότηση της αμερικανικής πολυεθνικής DFC. Στα ναυπηγεία του Σκαραμαγκά (συμφερόντων Γιώργου Προκοπίου), σε συνεργασία με την Thyssen Krupp MS, αναβαθμίζονται οι ελληνικές φρεγάτες τύπου ΜΕΚΟ και τα υποβρύχια Type 124, ενώ υπό την εποπτεία της γαλλικής Naval Group κατασκευάζονται δύο κορβέτες GoWind πάλι για το ελληνικό πολεμικό ναυτικό.